

Unapređivanje saradnje - Bilten

Ipa programa prekogranične saradnje
Crna Gora-Albanija i Crna Gora-Kosovo
2014-2020

Decembar 2019

IZVOR: OČUVANJE KULTURNIH PEJZAŽA ALBANIJE I CRNE GORE (RRA BKP)

SADRŽAJ

Šesto izdanje biltena donosi informacije o aktivnostima i događajima koji su sprovedeni u Ipa programima prekogranične saradnje Crna Gora - Albanija i Crna Gora - Kosovo* 2014-2020.

Više informacija o programima možete pronaći u nastavku.

Ipa program prekogranične saradnje Crna Gora - Albanija 2014-2020

Opšti cilj programa je promovisanje/jačanje dobrosusjedskih odnosa i socio-ekonomskog razvoja pograničnih regija, kroz valorizaciju njihovog turističkog potencijala, ekološki održiv i društveno inkluzivni ekonomski razvoj, uvažavajući njihovo zajedničko kulturno i prirodno nasljeđe.

Kliknite [ovdje](#) za više informacija.

Ipa program prekogranične saradnje Crna Gora - Kosovo 2014-2020

Opšti cilj programa je poboljšanje standarda i kvaliteta života ljudi u programskom području, kroz ekološki održiv i socijalno inkluzivni ekonomski razvoj regiona, uz poštovanje zajedničke kulturne i prirodne baštine.

Kliknite [ovdje](#) za više informacija.

- »»» Prekogranična saradnja i uzajamna pomoć kao odgovor na nepogode.....2
- »»» Vijesti iz projekata finansiranih u okviru Prvog poziva Ipa Programa prekogranične saradnje Crna Gora – Albanija.....3
- »»» Vijesti iz projekata finansiranih u okviru Prvog poziva Ipa Programa prekogranične saradnje Crna Gora - Kosovo.....8
- »»» Deveti sastanak Upravnog odbora projekta održan u Ulcinju 10
- »»» Četiri obuke na temu upravljanja projektnim ciklusom održana u programskoj oblasti 10

Ova publikacija je izdata uz podršku Evropske unije. Sadržaj ove publikacije je isključiva odgovornost Zajedničkog tehničkog sekretarijata Programa prekogranične saradnje Crna Gora – Albanija i Crna Gora – Kosovo i ne predstavlja nužno stavove Evropske unije.

*Ovakvo imenovanje ne dovodi u pitanje stavove o statusu, i u skladu je sa rezolucijom UNSCR 1244 i Mišljenjem Međunarodnog suda pravde o kosovskom proglašenju nezavisnosti.

Ovaj projekat je finansiran
od strane Evropske unije

MNE - ALB
IPA-PROGRAM PREKOGRAIČNE SARADNJE
CRNA GORA - ALBANIJA 2014-2020

MNE - KOS
IPA-PROGRAM PREKOGRAIČNE SARADNJE
CRNA GORA - KOSOVO 2014-2020

Prekogranična saradnja i uzajamna pomoć kao odgovor na nepogode

Nepogode ne poznaju granice je projekat koji sprovode FORS Crna Gora, Ministarstvo unutrašnjih poslova Crne Gore, Direkcija za vanredne situacije i Prefektura Skadra, koji će uticati na poboljšanje zaštite ljudi i područja od nepogoda, prvenstveno poplava, kroz izgradnju kapaciteta, podizanja svijesti i unapređivanje prekogranične saradnje u cilju smanjivanja rizika od nepogoda. Kako bismo utvrdili uticaj projektnih aktivnosti na krajnje korisnike i one koji sprovode projekat, pitali smo ih šta misle o projektu, smanjenju rizika od nepogoda i o prekograničnoj saradnji uopšte. **Tamara Todorović**, iz FORS-a, komentarišući projekat i prekograničnu saradnju ističe da „saradnja sa susjedima doprinosi jačanju dobrih međunarodnih odnosa, omogućava razmjenu znanja i iskustava i primjera dobre prakse i okuplja ljude i lokalne zajednice sa obje strane granice. Smatramo da se vrlo dobar primjer toga može vidjeti u sprovođenju zajedničkih projekata koji se odnose na zaštitu od prirodnih i drugih nepogoda. Naime, ovi projekti pored konkretnih prednosti izgradnje kapaciteta i podizanja svjesti, takođe vode ka poboljšanju saradnje između ljudi i hitnih službi koje učestvuju u tim projektima, što na kraju rezultira njihovom spremnošću da jedni drugima pomažu u stvarnim vanrednim situacijama“.

Andris Tufi, projektni službenik ispred Prefektore Skadra, smatra da „saradnjom, ovi regioni mogu zajedno da identifikuju i adresiraju specifične izazove i mogućnosti koje pruža granica između njih“. Štaviše, on ističe da „prekogranična saradnja generalno dovodi do boljih odnosa između zemalja učesnica, pa samim tim i do boljih odnosa organizacija i institucija uključenih u program prekogranične saradnje. Sredstva koja EU odvaja za takvu saradnju doprinose stabilnosti i prosperitetu unutar granica Unije i podstiču kontakte između ljudi, kao i umrežavanje lokalnih zajednica“. Uz to, on navodi da „prekogranična saradnja doprinosi uspostavljanju zajedničkog identiteta pograničnog regiona i omogućava stvaranje društvenog

kapitala, povjerenja i razumijevanja među zajednicama sa obje strane granice“.

Ranko Pavičević iz Službe zaštite i spašavanja Podgorice, kao jedan od krajnjih korisnika projekta navodi da je „znanje stečeno tokom različitih aktivnosti na projektu doprinjelo realnijoj slici opasnosti u području u kojem živim, kao i u susjednim zemljama. Tokom obuke i drugih aktivnosti susreo sam se sa kolegama iz regiona sa kojima bih komunicirao i sarađivao, donosio odluke i lakše postupao u slučaju terenskog rada u našoj ili njihovoj zemlji. Stečena su značajna znanja koja se mogu primijeniti u službi u kojoj radim i motivisan sam za dalju edukaciju u oblasti spasavanja“. On naglašava da „u slučaju većih opasnosti i prijetnji od nepogoda širim područjima, nijedan jedinstveni sistem zaštite ne može u potpunosti odgovoriti na izazove na terenu, čak ni oni u razvijenijim zemljama sa znatnim ekonomskim kapacitetom, pa samim tim sa snažnijim kapacitetima za odgovor na takve pojave, što, po mom mišljenju, čini neophodnim međunarodnu saradnju i uzajamnu pomoć u ovoj oblasti“.

Angel Marčev, iz Instituta za hidrometeorologiju i seizmologiju Crne Gore, naglasio je da je konkretna „korist kroz projekat to što je Odjeljenje za numeričko modeliranje, satelitsku i radarsku meteorologiju dobilo računarsku opremu visokih performansi - HPE DL360 Gen9 8SFF CTO Server. Uz tu opremu, svakodnevni proizvodi operativnih modela dostupni su svim korisnicima u dva puta kraćim intervalima. Stabilnost rada operativnih modela za vremensku prognozu je na višem nivou i svakodnevni zadaci se brže i sigurnije obavljaju. Pored toga, kroz obuke organizovane u okviru projekta, značajno smo poboljšali svoje znanje, vještine i kompetencije kao i našu saradnju sa kolegama iz Albanije, što će dovesti do poboljšanja kapaciteta naše institucije i našeg efikasnijeg rada“. Po njegovom mišljenju, „prekogranični projekti mogu pomoći u jačanju kapaciteta za korišćenje IT opreme, obučavanju zaposlenih i unapređenju saradnje sa kolegama iz drugih zemalja kroz zajedničke aktivnosti“.

„Prekogranične obuke su bile veoma važne za mene i moje kolege koje su učestvovala, pošto smo imali priliku da se susretnemo i radimo sa kolegama iz susjedne zemlje“ kazao je **Edison Suma**, vatrogasac iz opštine Skadar. Štaviše, on navodi da su imali priliku da ih obuče specijalizovani međunarodni treneri, od kojih su naučili najbolje spasilačke prakse, koje će im pomoći u svakodnevnom radu. Mišljenja je da je „potrebno mnogo vremena za sazrijevanje prekogranične saradnje i partnerstva, pošto uspostavljanje relevantnih struktura i sprovođenje programa predstavlja dugoročni proces učenja za sve učesnike“. Sprovođenje novih programa zahtijeva zajedničke napore svih zainteresovanih strana i stoga se programi prekogranične saradnje moraju nastaviti kako bi se dostigli puni benefiti ove intenzivne saradnje koja će se ostvariti tek u narednim godinama.

Vijesti iz projekata finansiranih u okviru Prvog poziva Ipa Programa prekogranične saradnje Crna Gora - Albanija

Završen projekat *Ženska strana kvaliteta*

U okviru projekta *Ženska strana kvaliteta*, koji sprovode NVO MogUI, Opština Ulcinj, UET Centar i Opština Mirdite, organizovan je drugi sajam u Mirditi, kao i finalna konferencija u Ulcinju što je označilo kraj projekta koji je trajao 18 meseci.

Naime, sajam lokalnih proizvoda „Fest-Mirdita 2019“ organizovan je na trgu Abat Doči 25. septembra 2019. godine i trajao je dva dana.

Na sajmu su predstavljani lokalni proizvodi žena koje žive i rade u Mirditi, a građani tog područja imali su priliku da se upoznaju sa lokalnim proizvodima i proizvođačima iz prekograničnog područja.

Pored toga, završna konferencija projekta održana je u hotelu Mediteran u Ulcinju.

Nakon predavljanja rezultata projekta i njihovog doprinosa zapošljivosti žena, posebno onih iz ruralnih područja, koristeći poljoprivredni potencijal, učesnici su imali priliku da uživaju u tradicionalnim proizvodima koje su pripremile žene Mirdite i Ulcinja.

Održana predavanja i sastanci sa lokalnim zajednicama u Beranama i Skadru

U okviru projekta *Zelena ostrva* organizovane su dvije radionice za 64 predstavnika iz opština, komunalnih preduzeća i komunalne policije. Radionice su održane u Skadru i Beranama i bile su fokusirane na nacionalno i zakonodavstvo EU koje se odnosi na životnu sredinu, posebno na obaveze propisane zakonom i njihovu primjenu u praksi, odgovornosti proizvođača otpada u sektoru životne sredine i optimizaciju troškova upravljanja otpadom.

Štaviše, učesnici su imali priliku da razgovaraju o značaju lokalnih aktera u boljem upravljanju otpadom i konkretnim problemima u praksi, kao i o mogućim rješenjima.

Sastanci sa predstavnicima mjesnih zajednica u Beranama (Novo Naselje, Park i Pešca) održani su u septembru i oktobru 2019. godine. Tokom tih sastanaka, građani su imali priliku da razgovaraju sa predstavnicima projekta, Komunalnog preduzeća i Komunalne policije o

mokrom i suvom pristupu i pilot projektu koji će omogućiti odvajanje otpada u za to predviđene kontejnere.

Projekat je predstavljen 2. i 8. juna 2019. godine tokom godišnjeg događaja na Dan planinskog turizma, koji su organizovali Opština Malesi e Madhe i VIS Albanija i tokom Sajma eko-biodiverziteta.

Događaji su poslužili za podizanje svijesti javnosti o važnosti zaštite životne sredine i prirode i bili su usmjereni na prednosti selektivnog odlaganja otpada. Pored toga, organizovane su ekološke aktivnosti za čišćenje životne sredine uz učešće djece i učenika. Ovi organizovani događaji, kojima je prisustvovalo 100 učesnika, korišćeni su za promociju projekta.

Nastavljene aktivnosti na projektu Očuvanje kulturnog pejzaža Albanije i Crne Gore

Tokom novembra 2019. godine, u okviru projekta *Očuvanje kulturnog pejzaža Albanije i Crne Gore* započela je adaptacija prostora koji će postati Etno-soba, a koji se nalazi u dvorištu škole u Lubnicama u Beranama. Prilagođavanje prostora etno-kuće vrši se tradicionalnim metodama i materijalima.

Naime, ovaj delikatan posao obavlja zanatlija Tatko Raičević iz sela Pračevac kod Berana koji je jedna od dvije osobe iz ovih krajeva koja i danas radi sa tradicionalnim šindrama.

Štaviše, u okviru istog projekta objavljen je niz publikacija sa ciljem da se očuva kulturni pejzaž prekograničnog regiona. Izrađene studije obuhvataju neke specifične, tehničke i arhitektonske podatke iz Skadarskog kraja i iz opština Berane, Petnjica, Andrijeva, Plav i Gusinje.

BRZE ČINJENICE – ŠINDRA

Šindre se obično izrađuju ručno, daska se cijepa, a posebni žljebovi moraju biti napravljeni sjekirom kako bi se voda uspješno slivala s krova.

Konferencija na temu Smanjenje rizika od katastrofa i značaj prekogranične i regionalne saradnje

U okviru projekta *Nepogode ne poznaju granice*, FORS Montenegro u saradnji sa Direkcijom za vanredne situacije Ministarstva unutrašnjih poslova Crne Gore i prefekturom Skadar organizovali su prekograničnu konferenciju o smanjenju rizika od nepogoda i značaju prekogranične i regionalne saradnje. Konferencija je organizovana u Podgorici 14. i 15. novembra 2019. godine sa ciljem da omogući razmjenu iskustava, mišljenja, modela dobre prakse i naučenih lekcija iz oblasti smanjenja rizika od nepogoda, kao i da doprinese informisanju stanovništva i specifičnih ciljnih grupa o smanjenju rizika od nepogoda i značaju međunarodne saradnje.

Konferencija je okupila predstavnike institucija i službi koje se bave zaštitom i spašavanjem, organizacija civilnog društva, državnih i lokalnih vlasti, medija, projektnih partnera, itd. Konferenciju su otvorili **Mevludin Nuhodžić**, ministar unutrašnjih poslova Crne Gore, **Marija Vukčević**, generalna-direktorica Direkcije za finansiranje i ugovaranje sredstava EU pomoći Ministarstva finansija Crne Gore, **Ivana Glišević Đurović**, zamjenica glavnog pregovarača i nacionalna IPA koordinatorka, Kancelarije za evropske integracije Crne Gore, **Donata Von-Sigsfeld**, program menadžer za teritorijalnu saradnju u Delegaciji EU u Crnoj Gori, **Česk Millja**, prefekt Skadra, i **Veselin Šturanović**, izvršni direktor FORS Montenegro.

BRZE ČINJENICE – OKVIR ZA SMANJENJE RIZIKA OD KATASTROFA IZ SENDAIJA

„Okvir za smanjenje rizika od katastrofa iz Sendaija 2015-2030 bio je prvi veliki sporazum razvojnog programa UN-a posle 2015. godine i pruža državama članicama konkretne akcije za zaštitu od nepogoda. Usvojila ga je Generalna skupština UN-a i ovaj sporazum zagovara:

Značajno smanjenje rizika od katastrofa i gubitka života, sredstava za život, zdravlja te ekonomskih, fizičkih, socijalnih, kulturnih i ekoloških dobara pojedinaca, preduzeća, zajednica i zemalja.

Priznaje da država ima primarnu ulogu u smanjenju rizika od katastrofa, ali da odgovornost treba podijeliti sa drugim zainteresovanim stranama, uključujući lokalnu upravu, privatni sektor i ostale zainteresovane strane“- Kontakt tačka UN-a za rizik smanjenja od nepogoda.

Tokom konferencije, učesnici su naglasili važnost prekogranične, regionalne i međunarodne saradnje za smanjenje rizika od nepogoda, kontinuiranog unapređenja ljudskih i tehničkih kapaciteta, primjene mjera iz Sendai Okvirnog sporazuma o smanjenju rizika od nepogoda, preventivnih aktivnosti, obrazovanja stanovništva o rizicima, donošenju adekvatnih strateških dokumenata i planova i njihovu punu primjenu, aktivnom uključivanju svih relevantnih institucija, organizacija i samih građana, itd. Zaključke konferencije možete pogledati [ovdje](#).

Radionice organizovane u Bushatu (Vau Dejes, Albanija)

Opština Petnjica, Nacionalno udruženje malinara Crne Gore, Srednja škola Petnjica iz Crne Gore i Nacionalna stručna srednja škola “Ndre Mjeda” i NVO COSPE iz Albanije, kao partneri u okviru projekta *Mladi Crnogorci i Albanci u zasadima malina*, organizovali su radionice za lokalne proizvođače malina u Bushatu (Vau Dejes, Albanija).

Tokom septembra i oktobra 2019. godine, održano je 16 radionica za učesnike Bushata koje su se odnosile na teme koje uključuju zaštitu maline, radove na usjevima malina, preradu malina, standardizaciju plodova maline, preradu malina u komplete i sokove, organsku proizvodnju maline, pravilnika koji regulišu oblast proizvodnje i kvaliteta hrane, radova na usjevima maline (sadnje) i kontrolu kvaliteta u proizvodnji hrane.

BRZE ČINJENICE – MALINE

Malina sazrijeva krajem juna ili 25-30 dana od početka cvjetanja. Da bi urodile plodom, moraju se saditi između novembra i marta.

Kliknite [ovdje](#) da biste posmatrali proizvođače malina koji sade svoje usjeve u Petnjici (Crna Gora).

Sastanak je završen diskusijom o potencijalnim preprekama i problemima u vezi sa sprovođenjem završne faze projekta, kao i o korektivnim mjerama koje se odnose na upravljanje projektom i pripremu za naredne korake.

Dotadno, u okviru projekta organizovani su događaji o vidljivosti kako bi se informisala šira javnost i uradila promocija dječjeg turizma u prekograničnom regionu. Događaji o vidljivosti organizovani su u Rožajama 15. avgusta 2019. godine i u Podgorici 1. oktobra 2019. godine.

Promovisan „Dječji turizam“

Predstavnici ADP ZID-a, zajedno sa svojim partnerima, predstavnicima Centra za djecu danas iz Albanije, održali su sastanak 25. oktobra 2019. godine na kome su procijenili aktivnosti i napredak projekta *Dječji turizam*.

Prvi dio sastanka je bio fokusiran na napredak projekta i dosadašnje postignute aktivnosti, nakon čega je uslijedila diskusija o važnosti, dizajnu, efikasnosti, djelotvornosti, uticaju, održivosti projekta i njegovih aktivnosti i na kraju, prekograničnom uticaju na lokalno stanovništvo.

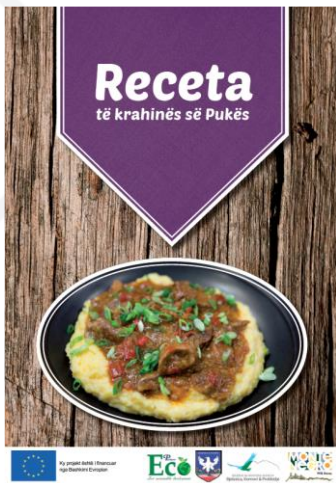
Pratite Facebook stranicu Dječjeg turizma klikom [ovdje](#).

Sakupljeni i objavljeni recepti

U cilju stvaranja turističke ponude prekograničnog regiona zasnovane na gastronomiji, tradicionalni recepti otkriveni su tokom prethodnih projektnih aktivnosti projekta *Lokalna gastronomija kao turistička ponuda prekograničnog regiona*. Standardizovani recepti su sada spremni za upotrebu u lokalnim hotelima i restoranima i dostupni su svim zainteresovanim stranama.

[Ovdje](#) možete preuzeti kuvar Gorska trpeza.

Ovdje možete preuzeti recepte iz regiona Puka.

Iskopana crkva stara 1500 godina u mjestu Hoti (Malesiji)

U okviru projekta *Proširenje saradnje - od hrišćanskih starina do unaprijeđenog turizma* nastavilo se sa kvalitetnim rezultatima na prekograničnom području.

Naime, druga konferencija za štampu projekta održana je 27. septembra 2019. godine u Skadru, u Albaniji, kod hrišćanske

bazilike u mjestu Hoti. Naime, na ovom događaju predstavljeni su rezultati iskopavanja crkve u mjestu Hoti u Malesiji koja je stara više od 1500 godina. Koordinator projekta, koji predstavlja Budimljnsko-Nikšičku Eparhiju, đakon **Konstatnin Dojić** izjavio je da se kulturno vjersko nasljeđe mora posmatrati u savremenom kontekstu, a da je cilj ovog projekta da se arheološka otkrića na ovom području koriste za razvoj turizma.

Štaviše, tragovi paleohrišćanske crkve iz 5. vijeka otkriveni su u Hotiju

tokom arheoloških iskopavanja. Arheolog Gezim Hodža predstavio je osobine ove crkve, simbolično kamenje koje je korišćeno prije 15 vjekova i istakao činjenicu da je ova crkva jedna od najranijih na albanskoj, ali i na balkanskoj teritoriji.

BRZE ČINJENICE – CRKVA NA MJESTU HOTI

Između ostalog, arheolog Gezim Hodža kaže da su stanovnici tog područja, kao i vlasnici zemlje na kojoj se nalazi crkva sačuvali vjerske relikvije i korijenje hrišćanstva u teškim vremenima komunizma.

Vijesti iz projekata finansiranih u okviru Prvog poziva Ipa Programa prekogranične saradnje Crna Gora - Kosovo

Održane radionice o integrisanom upravljanju otpadom

Projektni tim *Prekograničnih zajedničkih inicijativa za bolje upravljanje otpadom* započeo je sa aktivnostima za izgradnju kapaciteta za zaposlene u lokalnim komunalnim preduzećima u ciljanim oblastima. Prva radionica je održana na Kosovu, u Đakovici 11. septembra 2019.

Učesnici su imali priliku da čuju relevantne prezentacije o integrisanom upravljanju otpadom. Naime, u okviru ovog projekta biće organizovano ukupno 30 radionica s ciljnim grupama koje uključuju radnike u javnom sektoru, nastavnike, učenike i srednjoškolce.

Samozapošljavanje i socijalno preduzetništvo za mlade

U okviru projekta koji sprovode Udruženje za demokratski prosperitet – ADP Zid, NVO Lens, Liberalno-demokratski centar i Centar kreativnih vještina, u toku je promotivna kampanja za promociju zapošljavanja kroz koncepte društvenih inovacija i on-line metoda. Naime, nakon šest radionica koje su organizovane u Beranama, Rožajama, Podgorici, Peći, Istogu i Dečanima otvorene su procedure nabavke za nastavne programe za obuku, video materijale i iznajmljivanje budućeg hakerskog prostora.

Obavljeno mapiranje poljoprivrednih resursa

U okviru projekta *Zeleni poslovi za bolju budućnost prekograničnog regiona Crne Gore i Kosova*, projektni partneri su, nakon mapiranja

poljoprivrednih resursa u ciljnim opštinama u Crnoj Gori i na Kosovu, izradili i distribuirali Priručnik za početnike u poljoprivredi. Osim toga, farmerima koji su izabrani da učestvuju u edukativnim obukama u Crnoj Gori i na Kosovu, omogućene su posjete i obuke na licu mjesta. Promocija zapošljavanja u poljoprivredi sprovodi se u srednjim školama, kao i preko lokalnih agencija za zapošljavanje u Beranama, Andrijevići, Plavu i Dečanima.

U opštini Dečan (Kosovo), uspostavljen je i opremljen Centar za koji će biti na raspolaganju za potrebe poljoprivrednika, kao i za praktične vježbe tokom obuke. Pored toga, na Kosovu se sprovode i edukativne obuke.

Do sada, učesnici na Kosovu su imali priliku da unaprijede svoje teorijsko i praktično znanje kroz module obuke: „Biotehnologija“, „Razmnožavanje goveda i veštačko osjemenjavanje“ i „Najbolje prehrabne prakse“. U narednom periodu biće osnovan Centar za obuku u Crnoj Gori, a biće održani i moduli za obuku crnogorskih farmara.

Mjesec podizanja svijesti o raku dojke

U okviru projekta *CARES - Prekogranične akcije u sektoru reproduktivnog zdravlja*, FORS Montenegro i ECMI Kosovo – Evropski Centar za manjinska pitanja sprovode niz aktivnosti. Naime, izrađeni su promotivni TV spotovi i započelo se sa emitovanjem, a završena je

opsežna kampanja u svijetlu obilježavanja oktobra kao mjeseca podizanja svijesti o raku dojke. Promotivna kampanja imala je za cilj da poveća podršku i skrene pažnju šire javnosti na važnost ranog otkrivanja i liječenja ove bolesti.

Verzija na crnogorskom jeziku može se pogledati [ovdje](#).

Verzija na albanskom jeziku može se pogledati [ovdje](#).

Kampanja preventivnih pregleda organizovana je za žene iz Andrijevice, Berane, Bijelog Polja, Gusinja, Petnjice, Plava, Kolašina, Mojkovca i Rožaja u Crnoj Gori, kao i za žene iz Peći, Istoka, Kline, Dečana i Đakovice na Kosovu. Kampanja je sprovedena u saradnji sa domovima zdravlja i u bliskoj saradnji sa drugim institucijama koje bi pomogle u mobilisanju žena, poput medija, lokalnih vlasti, kompanija, OCD-a, itd. Osim toga, brošure o reproduktivnom zdravlju izrađene su i na [crnogorskom](#) i na [albanskom](#) jeziku.

Razvoj ekoturizma na Balkanskim Alpima

Projekat *Razvoj ekoturizma na Balkanskim Alpima* sprovode Centar za zaštitu i proučavanje ptica, Kosovski Centar za zagovaranje i razvoj – KADC, Gorska služba spašavanja Crne Gore i Udruženje planinara i alpinista „Pashtriku“.

Aktivnosti za unapređenje kapaciteta nastavljene su u septembru 2019. godine. Naime, u Plavu (Crna Gora) je organizovana zajednička radionica sa lokalnim turističkim pružaocima usluga sa obje strane granice. Radionica je imala za cilj da okupi zainteresovane strane iz tog područja Crne Gore i Kosova kako bi zajednički donijeli zaključke i identifikovali mjesta i usluge koje se nude u toj oblasti i kako bi kreirali turistički paket.

Radionicu je vodila Tadeja Levkosek iz Slovenije koja ima dugogodišnje iskustvo u održivom turizmu u regionu. Tokom radionice, ona je istakla primjere dobre prakse koji se mogu primijeniti na području prekogranične saradnje. Promotivne aktivnosti u okviru projekta su u toku.

Za više zanimljivih priča pratite Facebook stranicu projekta *Accursed Mountains* klikom [ovdje](#).

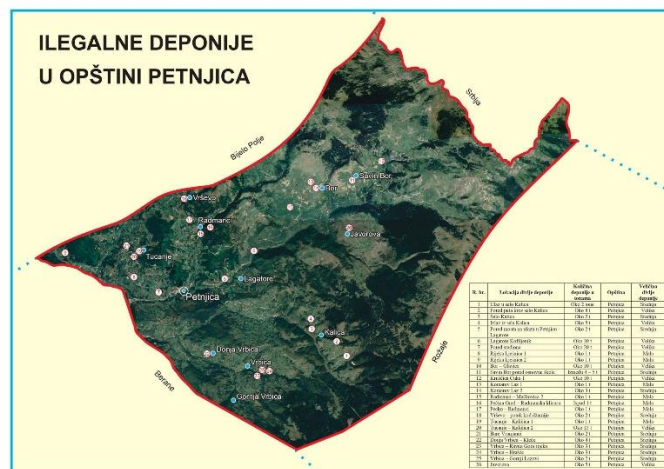

Dovršeno je mapiranje deponija

U okviru projekta *Ujedinjeni protiv zagađenja*, koji sprovode Opština Đakovica, Opština Petnjica, Let's Do It Peja i Centar za regionalni razvoj – Rožaje, nastavljene su aktivnosti u prekograničnoj oblasti.

Naime, u Petnjici je tokom mapiranja deponija identifikovano 26 divljih deponija različitih veličina, čija je procijenjena količina otpada veća od 117 tona. Nakon toga, 29. oktobra 2019. godine organizovane su akcije čišćenja u cilju čišćenja ilegalne deponije Savin Bor (kod Osnovne škole) i ilegalne deponije Kalica 2 (pored regionalnog puta Petnjica-Rožaje). Štaviše, u okviru istog projekta organizovan je okrugli sto u Peći (Kosovo) 7. novembra 2019. godine sa zainteresovanim stranama, na kojem je razmatran izvještaj o mapiranju i procjeni identifikovanih ilegalnih deponija. Učesnici su razgovarali o pitanjima vezanim za ilegalne deponije, probleme građana i upravljanje otpadom.

Nove prekogranične biciklističke staze

Projekat *Uklete planine – izvrsna vanjska destinacija* koji realizuju Opština Peć i Regionalna razvojna agencija - Zapad (RDWest), sa kosovske strane, i Regionalna razvojna agencija za Bjelasicu, Komove i Prokletije i Turistička organizacija Plav, sa crnogorske strane, započeo je s promotivnom kampanjom i završen je niz članaka i gostovanja na lokalnim radio stanicama.

Štaviše, tokom oktobra 2019. godine održana je radionica o prikupljanju GPS podataka sa predstavnicima planinarskih, turističkih i biciklističkih organizacija iz regiona Peći. Svrha radionice bila je izrada terenskog akcionog plana koji se odnosi prikupljanje GPS i drugih relevantnih podataka o novim planinarskim i biciklističkim stazama koje su predviđene projektom. Ista aktivnost će biti sprovedena u Crnoj Gori, a različiti timovi za prikupljanje GPS podataka radiće na terenu tokom oktobra, kako bi prikupili sve podatke potrebne za izradu karata i upozorenja za nove staze.

Rezultat sprovedenih aktivnosti jesu nove prekogranične biciklističke staze koje će uskoro biti završene.

Deveti sastanak Upravnog odbora projekta održan u Ulcinju

Deveti sastanak Upravnog odbora projekta održan je 12. novembra 2019. godine u Ulcinju, Crna Gora. Sastanak je organizovan kako bi se razgovaralo o daljoj implementaciji i predstojećim aktivnostima u okviru Ipa Programa prekogranične saradnje Crna Gora - Albanija i Crna Gora - Kosovo 2014-2020. Štaviše, članovi Upravnog odbora projekta ocijenili su kvalitet realizovanih aktivnosti i rezultate projekta tokom 2019. godine. Sastanku su prisustvovali predstavnici Kancelarije za evropske integracije u Crnoj Gori, Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori, Ministarstva finansija Crne Gore – Direktorata za finansiranje i ugovaranje sredstava EU pomoći (CFCU), Ministarstva za administraciju lokalne samouprave Republike Kosova, Ministarstva za Evropu i vanjske poslove Republike Albanija, kao i predstavnici Zajedničkog tehničkog sekretarijata za Ipa Programe prekogranične saradnje Crna Gora – Albanija i Crna Gora – Kosovo 2014-2020.

Glavni fokus ovog sastanka bio je odobravanje Završnog izvještaja Ugovora o uslugama za Projekat tehničke podrške, rasprava o sistemu praćenja i povezanim pokazateljima projekata, aktivnosti koje se odnose na Drugi poziv za dostavljanje projektnih predloga Crna Gora - Albanija i Crna Gora - Kosovo 2014-2020, kao i pripremnim koracima za objavljivanje Trećeg poziva u okviru ova dva programa.

Četiri obuke na temu upravljanja projektnim ciklusom održane u programskoj oblasti

Tokom oktobra i novembra 2019. godine održane su 4 obuke na temu upravljanja projektnim ciklusom: u Peći (Kosovo), Bijelom Polju i Ulcinju (Crna Gora) i u Skadru (Albanija). Obukama je prisustvovao ukupno 81 učesnik. Cilj trodnevni obuka bio je da se učesnicima obezbijede svi potrebni elementi i informacije kako bi razumjeli proces pripreme grantova, prekogranična partnerstva i proces razvoja projekata u skladu sa pristupom logičke matrice. U samom konceptu treninga poseban naglasak je bio na pripremi potencijalnih aplikacija za predstojeći Treći poziv za dostavljanje projektnih predloga u okviru oba programa prekogranične saradnje.

»» Operativne strukture programa (kliknite na ikone kako bi posjetili njihovu internet stranicu)

Kancelarija za evropske integracije

Ministarstvo finansija
Direktorat za finansiranje i ugovaranje
sredstava EU pomoći

MINISTRY FOR EUROPE AND FOREIGN AFFAIRS

Republika e Kosovës
Republika Kosova-Republic of Kosovo
Qeveria - Vlada - Government

Ministria e Administrimit të Pushtetit Lokal
Ministarstvo Administracije Lokalne Samouprave
Ministry of Local Government Administration

**ZAJEDNIČKI TEHNIČKI SEKRETARIJAT IPA
PROGRAMA PREKOGRANIČNE SARADNJE
CRNA GORA – ALBANIJA | CRNA GORA – KOSOVO 2014–2020**

Zajednički tehnički sekretarijat – Sjedište
Adresa: Beogradska 17, 81 000 Podgorica, Crna Gora
Telefon: + 382 20 240 784; + 382 20 240 631;

Sanja TODOROVIĆ
Šefica Zajedničkog tehničkog sekretarijata
E-mail: sanja.todorovic@jts-mne-alb-mne-kos.org
Maja RADOVIĆ
Službenik za finansije i nabavke
E-mail: maja.radovic@jts-mne-alb-mne-kos.org
Nikola ĐONOVIĆ
Projektni službenik
E-mail: nikola.djonovic@jts-mne-alb-mne-kos.org
Almir ČAUŠEVIĆ
Projektni službenik
E-mail: almir.causevic@jts-mne-alb-mne-kos.org
Petar BELADA
Administrativni asistent
E-mail: petar.belada@jts-mne-alb-mne-kos.org

Zajednički tehnički sekretarijat – Kancelarija Antene Skadar
Adresa: Rruga Ndoc Çoba, br 1 Skadar, Albanija
Telefon: + 355 22 80 20 80;

Andi ÇEKAJ
Projektni službenik u Anteni
E-mail: andi.cekaj@jts-mne-alb-mne-kos.org

Zajednički tehnički sekretarijat – Kancelarija Antene Priština
Adresa: Agim Ramadani, 36/4, 10 000 Priština, Kosovo
Telefon: +383 38 200 35543

Gazmir RACI
Projektni službenik u Anteni
E-mail: gazmir.raci@jts-mne-alb-mne-kos.org

www.cbc-mne-alb.org | www.cbc-mne-kos.org

Ovaj projekat je finansiran
od strane Evropske unije